

Tygodnik Gospodarczy PIE

4 sierpnia 2022 r.

Energia z elektrowni jądrowych może być 4-krotnie tańsza niż z elektrowni węglowych

**od 12 gr
do 17,5 gr**

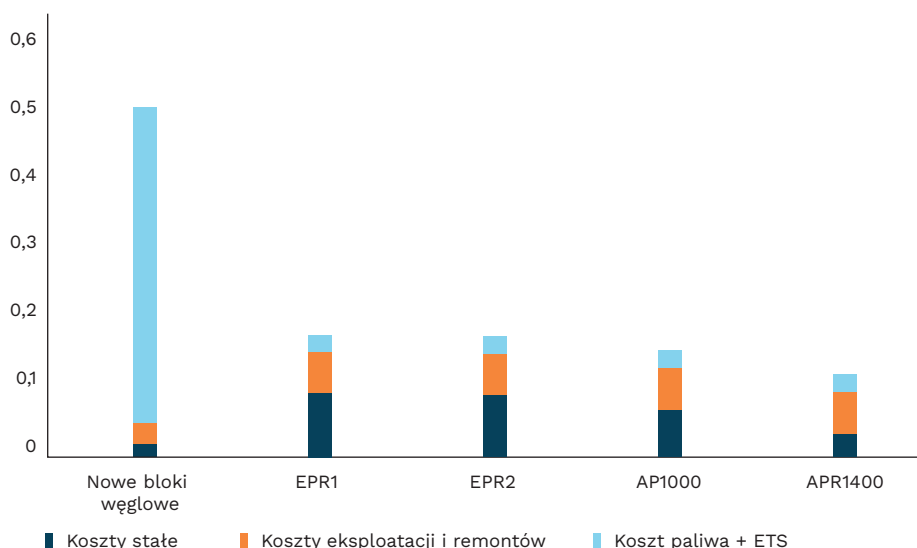
wyniesie koszt wytworzenia 1 kWh energii elektrycznej w elektrowniach jądrowych

61-76 razy mniej

wynosi intensywność emisji elektrowni jądrowych niż elektrowni węglowych w całym cyklu ich życia (12 gCO₂/kWh w por. do 740-910 gCO₂/kWh)

► **Koszt wytworzenia energii elektrycznej w cyklu życia elektrowni jądrowych jest od 2,5 do nawet 4 razy niższy niż w przypadku elektrowni węglowych na parametry nadkrytyczne.** W zależności od wybranej w Polsce technologii i wariantu budowy, koszt za 1 kWh ważyłby się od 12 gr do 17,5 gr. Dla porównania, obecny koszt wyprodukowania 1 kWh z nowej elektrowni węglowej wyniósłby blisko 50 gr¹.

Wykres 1. Koszt wytworzenia 1 kWh w nowej elektrowni węglowej na parametry nadkrytyczne i w nowych elektrowniach jądrowych w zależności od wariantu technologii (PLN)

Uwaga: wariant EPR1 zakłada budowę 6,6 GW, EPR2 9,9 GW, AP1000 6,7 GW a APR1400 8,4 GW. W badaniu przyjęto średnią cenę węgla na poziomie 248 PLN/tonę (średnia indeksu PCMSI za 2021 r.), cenę paliwa jądrowego przyjęto na poziomie 40 USD/lb, współczynnik wykorzystania mocy elektrowni jądrowej – 93 proc., współczynnik wykorzystania mocy dla nowych nadkrytycznych bloków węglowych – 85 proc., koszty budowy nowego bloku węglowego – 6,6 mld PLN/GW, koszt budowy nowych bloków jądrowych jako średnia między ceną ofertową a kosztami finalnymi FOAK (First of a Kind) odpowiednio EPR1 – 37 mld PLN/GW, EPR2 – 36 mld PLN/GW, AP1000 – 26 mld PLN/GW i APR1400 – 15 mld PLN/GW, koszt EU ETS na poziomie średniej z okresu 03.01.2022-26.07.2022 wyniósł 83,36 EUR/tonę, współczynnik intensywności emisji elektrowni węglowej na poziomie 835 gCO₂/kWh i spalanie węgla na poziomie 0,51 kg/kWh. We wszystkich przypadkach założono czas działania bloków równy 50 lat. Średni kurs EUR/PLN i USD/PLN według danych NBP za 2021 r. W analizie w obu przypadkach pomijamy obługę kosztu finansowania inwestycji (koszt kapitału).

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych MAEO.

► Niższy koszt energii elektrycznej wyprodukowanej przez elektrownie jądrowe wynika głównie ze znacznie niższych kosztów paliwa (ok. 2,5-3 gr/kWh) niż w elektrowniach węglowych, dla których do cen węgla trzeba także doliczyć koszt certyfikatów emisji CO₂ (łącznie 44,8 gr/kWh). Elektrownie węglowe pozostają więc znacznie bardziej wrażliwe na czynniki o dużej zmienności.

¹ Opracowanie własne PIE.

► **Poza wyższą opłacalnością elektrownie jądrowe charakteryzują się zerową emisją bezpośrednią i bardzo niską emisją w przeliczeniu na cały cykl życia (tj. wytworzenie komponentów, proces budowy, działanie elektrowni, logistyka, rozbiórka, utylizacja odpadów) wynoszącą średnio 12 gCO₂/kWh.** Według Międzynarodowego Zespołu ds. Zmian Klimatu, jest to taki sam wynik jak dla wiatraków na lądzie (*onshore*), ponad 3-krotnie niższy od fotowoltaiki instalowanej na dachach budynków (średnio 41 gCO₂/kWh) i od 61 do 76 razy niższy niż dla energetyki węglowej (od 740 do 910 gCO₂/kWh w całym cyklu życia dla nowych elektrowni węglowych²).

(AJ)

Ukraińska gospodarka w zapaści

37,5 proc.

wynosi spadek PKB Ukrainy
w III kwartale

► Gospodarka ukraińska cierpi z powodu słabej aktywności gospodarczej, zrujnowanej infrastruktury oraz okupacji części terytoriów przez Rosjan. **Narodowy Bank Ukrainy (NBU) opublikował prognozy głównych wskaźników gospodarczych, w których zaznacza spadek PKB w III kwartale o 37,5 proc.** Powrót do wzrostu możliwy jest w II kwartale przyszłego roku, co jednak będzie możliwe tylko w przypadku zawieszenia broni.

35 proc.

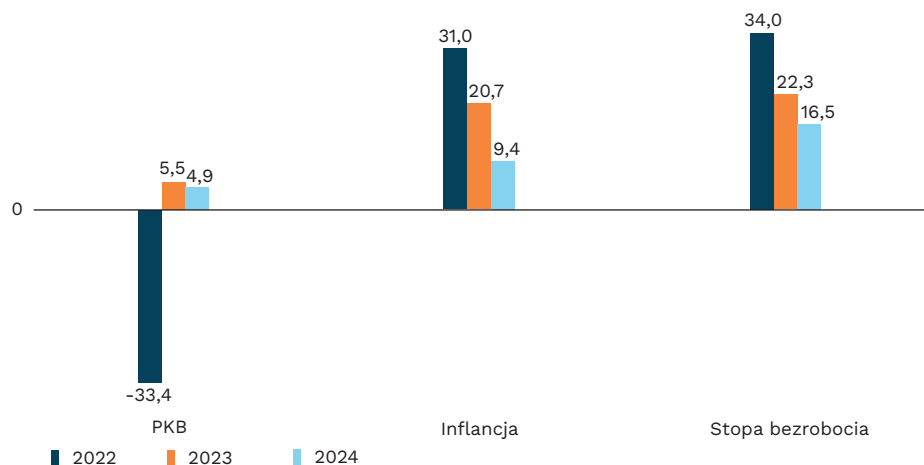
wynosi stopa bezrobocia
w Ukrainie

► W związku z trwającą wojną przedsiębiorcy są zmuszeni do ograniczenia działalności gospodarczej (o ile jeszcze mogą ją prowadzić). **W efekcie NBU szacuje, że bezrobocie na koniec roku wyniesie rekordowe 35 proc. Jest to najwyższy wynik od momentu uzyskania niepodległości w 1991 r.** Taki szok spowoduje duże niepokoje społeczne, wzrost szarej strefy w gospodarce oraz większy odsetek ludności żyjący w skrajnej nędzy.

► Wojna przyczyniła się również do zaburzenia łańcuchów dostaw, niedoborów towarów po zniszczeniu magazynów i zwiększenia oczekiwań inflacyjnych przedsiębiorców oraz gospodarstw domowych. Wzrost inflacji w Ukrainie spowodowały również wysokie ceny surowców energetycznych oraz tendencje globalne. Głównymi czynnikami wstrzymującymi inflację byłyby: usztywnienie kursu walutowego oraz zamrożenie cen gazu i ogrzewania. Niemniej jednak, według szacunków NBU, wyniesie ona 30 proc. w tym roku, a zwolni do poziomu jednocyfrowego dopiero na koniec 2024 r.

² Schlomer, S. i in. (2014), *Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*, Cambridge University Press, Cambridge, New York.

Wykres 2. Prognozy gospodarcze Narodowego Banku Ukrainy

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Narodowego Banku Ukrainy (lipiec 2022 r.).

(SD)

Czy Ukraina ma szansę na wejście do OECD?

4,8 tys. USD

wynosi PKB *per capita* w Ukrainie w 2021 r.

9 razy większe

jest średnie PKB OECD *per capita* niż PKB *per capita* Ukrainy

► **Podczas konferencji w Lugano na początku lipca 2022 r. premier Ukrainy Denys Szmyhal złożył wniosek o przyjęcie Ukrainy do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD).** Przed przystąpieniem do OECD każde kandydujące państwo realizuje indywidualny proces akcesyjny. Głównym kryterium członkostwa jest realizacja najważniejszych celów organizacji, czyli: demokratycznie sprawowane rządy, poszanowanie praw człowieka i swobód obywatelskich oraz stabilny wzrost gospodarczy. Do innych wskazań należy osiągnięcie globalnych poziomów emisji gazów cieplarnianych. Kandydaci otrzymują wytyczne, tzw. mapę drogową, którą zatwierdza Rada OECD złożona z przedstawicieli wszystkich państw członkowskich. Po zakończonych reformach do kraju kandydującego udaje się specjalna komisja, która ocenia postępy i proces przygotowania. Po spełnieniu wymogów poszczególne Komitety OECD wyrażają zgodę, a na końcu Rada OECD decyduje o przyjęciu nowego państwa.

► **W obecnej sytuacji szybkie przystąpienie Ukrainy do OECD wydaje się mało prawdopodobne.** W przeciwieństwie do większości kandydatów, Ukraina nie otrzymała jeszcze mapy drogowej. W porównaniu do trzech najmłodszych członków OECD – Litwy (w 2016 r. po 3 latach negocjacji), Kolumbii (w 2020 r. po 7 latach) i Kostaryki (w 2020 r. po 5 latach) – sytuacja społeczno-gospodarcza Ukrainy jest znacznie gorsza. Indeks percepcji korupcji Transparency International w 2021 r. dla Ukrainy wyniósł 122, a dla Litwy, Kolumbii i Kostaryki odpowiednio: 34, 87 i 39³. Ukraina odbiegała znacząco także pod względem poziomu bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Napływ BIZ do Ukrainy w 2021 r. wyniósł 0,3 mld USD, w porównaniu do 4,48 mld USD na Litwę, 7,46 mld USD do Kolumbii oraz 2,1 mld USD do Kostaryki⁴. PKB *per capita* w 2021 r. w Ukrainie wyniósł 4,8 tys. USD, podczas gdy na Litwie 23,4 tys. USD, w Kolumbii 6,1 tys. USD, a w Kostaryce 12,5 tys. USD⁵.

³ <https://www.transparency.org/en/cpi/2021> [dostęp: 02.08.2022].

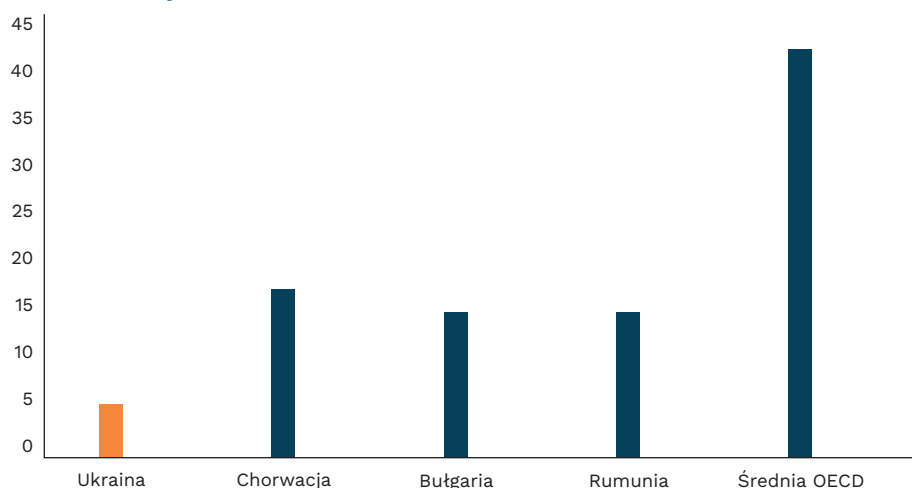
⁴ <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?locations=UA-LT-CR-CO> [dostęp: 02.08.2022].

⁵ <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=UA-LT-CR-CO> [dostęp: 02.08.2022].

Również państwa kandydujące do OECD (Chorwacja, Rumunia i Bułgaria) mają znacznie wyższe wskaźniki ekonomiczne. Ukraina w 2021 r. miała prawie 3-krotnie niższe PKB *per capita* niż pozostali europejscy kandydaci. Na niekorzyść Ukrainy działa także nadreprezentacja państw europejskich w OECD, co wpłynęło m.in. na wydłużenie procesu akcesyjnego Litwy. Azjatyccy członkowie OECD, jak Japonia i Korea Płd. zabiegają o zwiększenie reprezentacji regionu Azji i Pacyfiku w organizacji.

► **Członkostwo w OECD miałyby dla Ukrainy przede wszystkim znaczenie wizerunkowe i mogłyby pomóc w przyciągnięciu inwestycji i odbudowie kraju po zniszczeniach wojennych.** OECD już teraz udzieliła jednak politycznego wsparcia Kijowowi. OECD potępiła działania rosyjskiego agresora i powołała Biuro OECD ds. Ukrainy⁶. Głównym zadaniem Biura jest wspieranie reform instytucjonalnych, które mają zwiększyć konkurencyjność gospodarki i jakość życia obywateli. OECD nie sfinansuje jednak tak dużych przedsięwzięć, jak odbudowa kraju. Pieniądze na ten cel trzeba będzie raczej pozyskać z zamrożonych rezerw rosyjskiego banku centralnego oraz ze środków innych organizacji, takich jak Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju czy Bank Światowy.

Wykres 3. PKB *per capita* wybranych kandydatów na członków OECD w 2021 r (w tys. USD)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Banku Światowego.

(WN)

⁶ <https://www.oecd.org/countries/ukraine/statement-of-oecd-council-on-the-russian-aggression-against-ukraine.htm> [dostęp: 02.08.2022].

Firmy silnie dotknięte wpływem wojny odnotowują gorsze wyniki

56 proc.

firm handlowych silnie odczuwa wpływ wojny na działalność

1/3

firm silnie odczuwających wpływ wojny na działalność notuje mniejsze przychody i mniejszą liczbę nowych zamówień

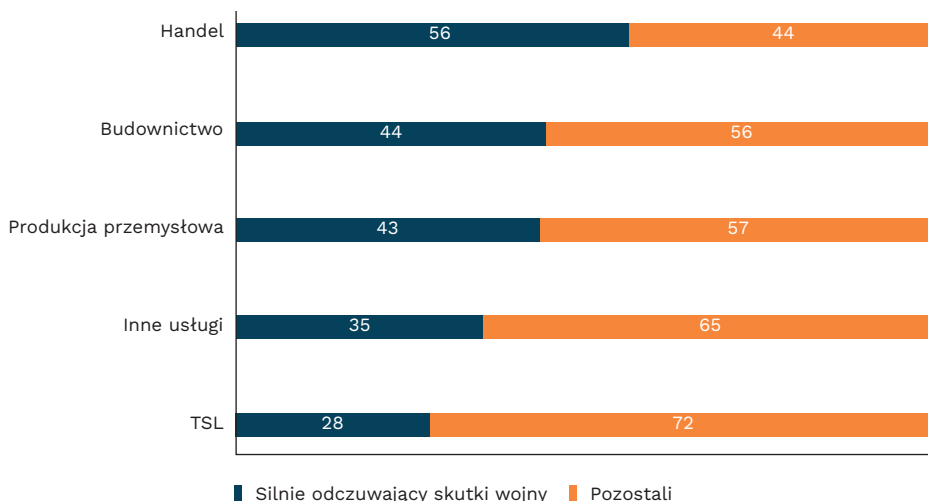
11 proc.

firm silnie dotkniętych wojną planuje zwolnienia pracowników

► W lipcowym badaniu MIK, realizowanym wspólnie przez PIE i BGK⁷, zapytaliśmy polskich przedsiębiorców o wpływ wojny w Ukrainie na ich działalność. Aż 94 proc. odczuwa go w mniejszym lub większym stopniu na jakiś obszar działalności firmy. W celu sprawdzenia, jak wpływ przekłada się na wyniki firm, wyłoniliśmy grupę przedsiębiorstw silnie odczuwających ten wpływ na cztery obszary: **koszty działalności, łańcuchy dostaw, współpracę z kontrahentami oraz popyt na produkty lub usługi oferowane przez firmę**. Grupa firm, w których nastąpiło istotne pogorszenie wyników w wymienionych obszarach, stanowiła 41 proc. badanych przedsiębiorstw. Pozostałe firmy (59 proc.) albo nie odczuwały wpływu na wymienione obszary, albo wpływ ten był słaby.

► **Są różnice branżowe w odczuwaniu skutków wojny, ale tylko w sferze handlu przeważają firmy silnie odczuwające wpływ wojny na działalność (56 proc.).** W pozostałych branżach udział takich przedsiębiorstw jest mniejszy – w produkcji i w budownictwie po 44 proc., w usługach 35 proc., a w TSL tylko 28 proc. W firmach handlowych kumulują się bariery działalności biznesowej, będące skutkiem wojny w Ukrainie. Następują zakłócenia w dostawach materiałów i produktów, inflacja powoduje zmiany w wydatkach gospodarstw domowych (rosnące zainteresowanie tańszymi produktami, racjonalizowanie wydatków), skutkujące narastającą niepewnością wśród firm handlowych, co do przyszłych obrotów. Z kolei rynek pracownika sprawia, że utrzymują się problemy pracodawców z zatrudnianiem osób o odpowiednich kompetencjach i presja pracowników na podnoszenie wynagrodzeń, co wywołuje wzrost kosztów handlowych spowodowany również silnymi wzrostami cen energii i kosztami transportu towarów.

Wykres 4. Udziały firm odczuwających skutki wojny w Ukrainie według branż (w proc.)

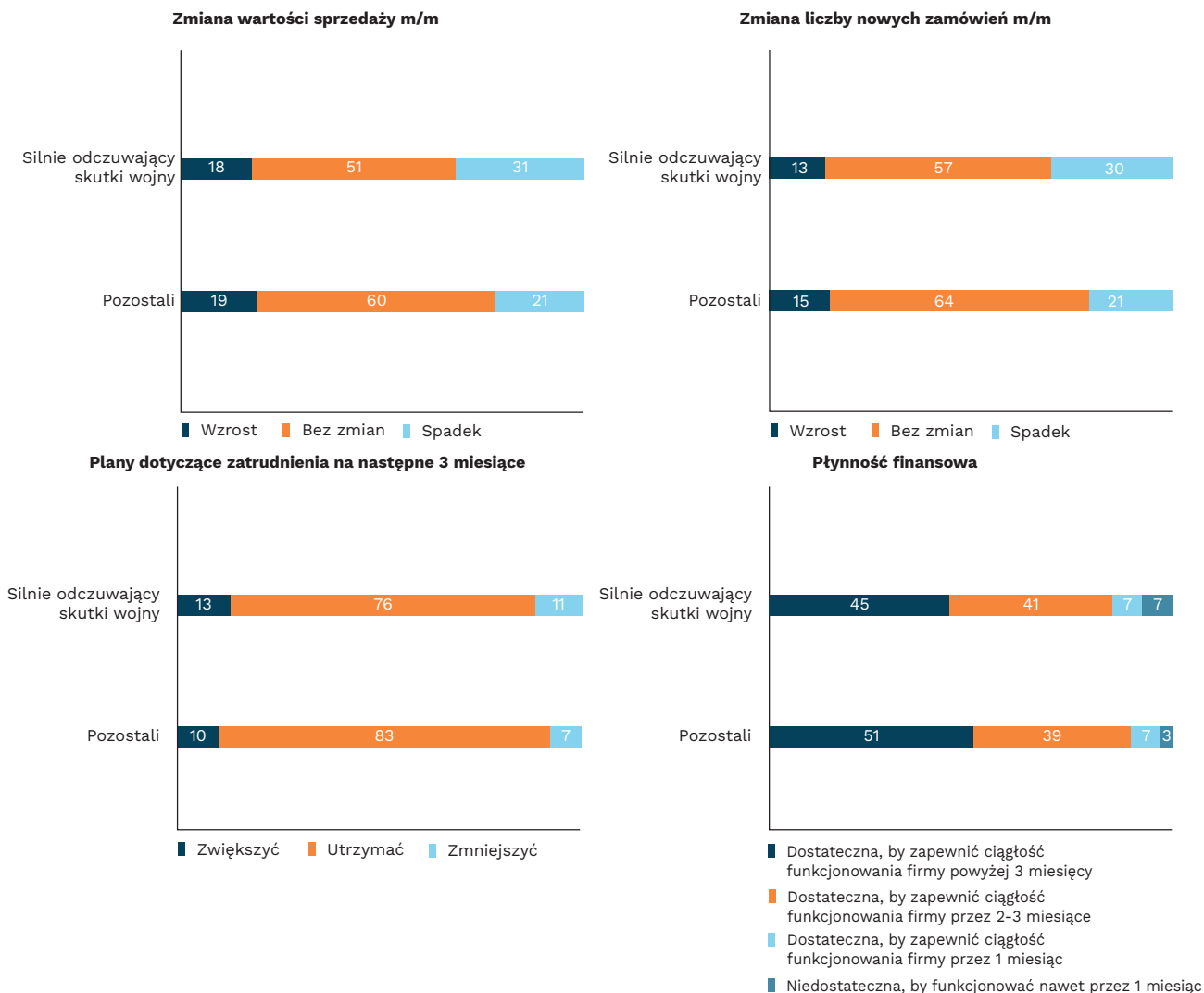
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PIE i BGK.

► **Firmy, które silniej odczuwają wpływ wojny na działalność osiągają gorsze wyniki – jak wynika z lipcowego pomiaru. Blisko co trzecia firma z grupy silnie odczuwających skutki**

⁷ Miesięczny Indeks Koniunktury (MIK) – badanie przeprowadzane na początku każdego miesiąca na reprezentatywnej próbie 500 firm, metodą CATI.

wojny odnotowała spadek wartości sprzedaży w czerwcu w porównaniu do maja, zaś w pozostałych przedsiębiorstwach spadki sprzedaży dotyczą co piątej firmy. Nie ma natomiast istotnych różnic w firmach notujących wzrost wartości sprzedaży – 18 proc. firm silnie odczuwających wpływ wojny i 19 proc. pozostałych miało większą sprzedaż m/m.

Wykres 5. Zmiany w kluczowych obszarach funkcjonowania firm w zależności od siły odczuwania skutków wojny (w proc. wskazań)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PIE i BGK.

► **Liczba nowych zamówień częściej była mniejsza w firmach odczuwających silny wpływ wojny (30 proc.) niż w pozostałych przedsiębiorstwach (21 proc.).** Część przedsiębiorstw, silnie dotknięta turbulencjami w łańcuchach dostaw i inflacją, zmienia dostawców na lokalnych, optymalizuje ofertę asortymentowo-usługową, a jeszcze inne, z konieczności, ograniczają zamówienia surowców czy materiałów w wyniku mniejszych możliwości sprzedaży swoich produktów na zagranicznych rynkach zbytu.

► Trzeba zauważyć, że **w przedsiębiorstwach silnie dotkniętych wojną częściej pojawiają się deklaracje dotyczące zwolnień pracowników (11 proc.) wobec 7 proc. w grupie pozostałych przedsiębiorstw**, co bezpośrednio wynika z „kurczącej się” produkcji/świadczenia usług i konieczności ograniczania kosztów, aby utrzymać bezpieczną płynność finansową firmy.

► **Płynność finansowa jest gorsza w firmach silnie odczuwających wpływ wojny na działalność.** W tej grupie 45 proc. firm ma płynność finansową dostateczną, aby zapewnić ciągłość funkcjonowania przedsiębiorstwa powyżej 3 miesięcy, a 7 proc. niedostateczną, by funkcjonować nawet przez 1 miesiąc. W firmach nie odczuwających skutków wojny lub jedynie w niewielkim stopniu, wskaźniki te są korzystniejsze i wynoszą odpowiednio: 51 proc. i 3 proc.

(KD, UK-G)

Ile naprawdę pracują Polacy?

39,8 godz.

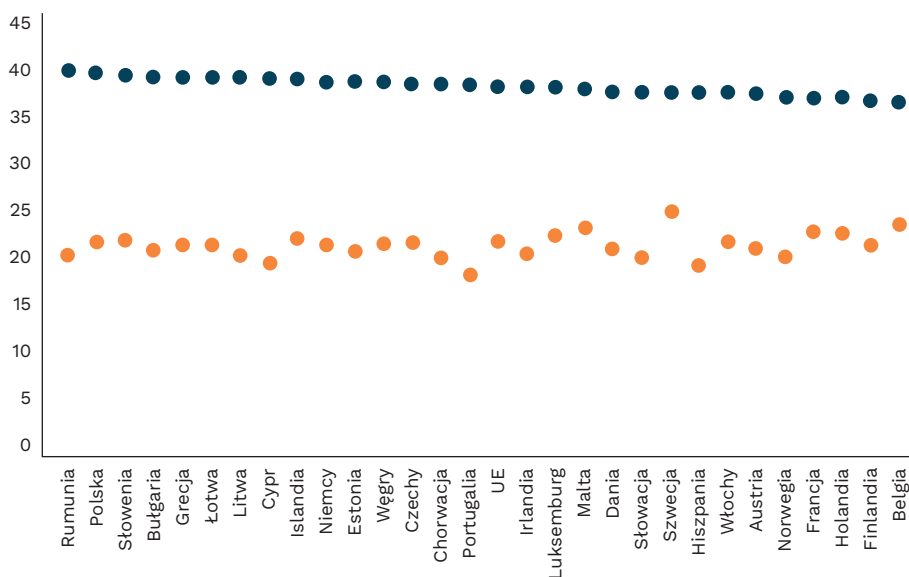
wynosi przeciętna tygodniowa liczba godzin spędzanych w pracy przez Polaków zatrudnionych na cały etat – bez uwzględniania dni wolnych od pracy

35,4 godz.

wynosi przeciętna tygodniowa liczba godzin spędzanych w pracy przez Polaków zatrudnionych na cały etat po uwzględnieniu dni ustawowo wolnych od pracy oraz dni urlopowych

► **Wiele danych międzynarodowych wskazuje, że Polacy należą do najbardziej zapracowanych społeczeństw.** Według Eurostatu, średni tygodniowy czas pracy przypadający na osoby pracujące na cały etat wynosi w Polsce 39,8 godzin tygodniowo, zaś w przeliczeniu na osoby pracujące na część etatu wynosi 21,9 godzin. Taki wynik stawia nas powyżej średniej dla państw unijnych, wynoszącej odpowiednio 38,4 oraz 21,8 godzin tygodniowo.

Wykres 6. Liczba godzin spędzanych na pracy przez pracowników zatrudnionych na cały etat oraz na część etatu

Uwaga: dane dla III kwartału 2021 r. dla zatrudnionych pracowników w wieku 20-64 lata.

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Eurostatu.

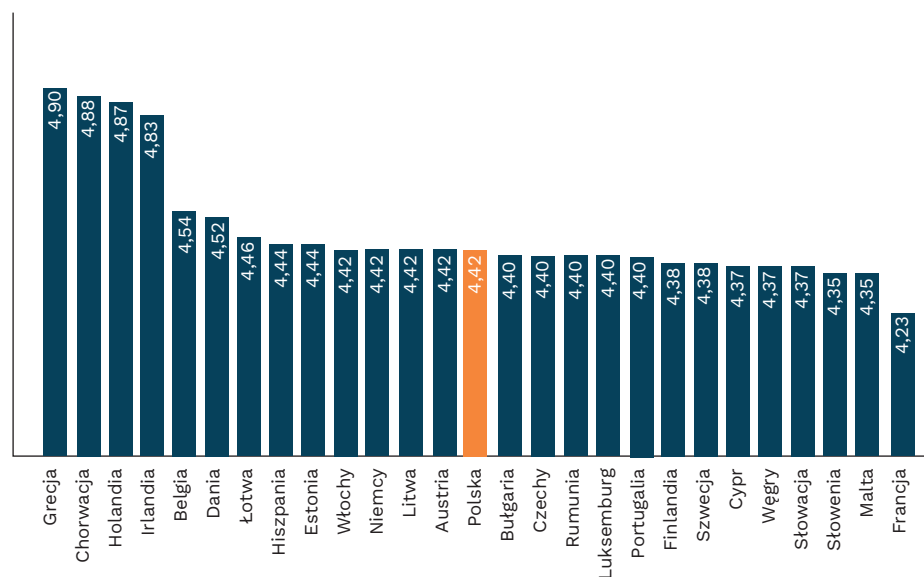
► Powyższe dane obrazują liczbę godzin przepracowanych tylko w odniesieniu do pracowników fizycznie obecnych w pracy. Dane te nie uwzględniają przerw w pracy, które przysługują pracownikom w związku z urlopami i dniami ustawowo wolnymi. Oznacza to, że **rzeczywista liczba godzin przepracowana przez przeciętnego pracownika w typowym tygodniu pracy, a więc przy uwzględnieniu przerw w pracy wynikających z urlopów i dni ustawowo wolnych, jest niższa.**

► **Przeciętna liczba dni faktycznie przepracowanych w ciągu tygodnia przez pracowników zatrudnionych na etat wynosi w Polsce 4,42 dnia.** Wynika to z pomniejszenia całkowitej rocznej liczby dni roboczych (255 w ciągu roku) poprzez uwzględnienie 11 dni ustawowo wolnych od pracy oraz dni urlopu wypoczynkowego przysługującego zatrudnionym pracownikom. W Polsce przeciętna liczba dni urlopu wypoczynkowego w przeliczeniu na

zatrudnionego pracownika wynosi 25, a więc dokładnie tyle, ile średnia dla państw UE1. Mniejsza średnia liczba dni wolnych od pracy przysługuje pracownikom w Austrii, Niemczech (24), Estonii, Hiszpanii, Łotwie, Portugalii (23), Danii, Litwie (22) i Belgii (20), zaś większa w Bułgarii, Słowacji, Finlandii, Szwecji, Wielkiej Brytanii, Malcie (26), na Cyprze i Węgrzech (27), Luksemburgu (28), Słowenii (29) i we Francji (32).

► Wynik taki (4,42 dnia pracy w tygodniu) plasuje Polskę na środkowej pozycji w grupie państw Unii Europejskiej, przy czym w większości krajów przeciętna liczba dni przepracowanych w tygodniu oscyluje między 4,35 a 4,54. Do przypadków skrajnych należą z jednej strony Francja, w której przeciętna liczba dni pracy w tygodniu wynosi 4,23, a z drugiej strony Grecja, Chorwacja, Holandia i Irlandia, w których liczba ta waha się od 4,83 do 4,9 dnia. **Wynik Polski oznacza, że w przeliczeniu na godziny pracy w ciągu tygodnia Polak zatrudniony na umowę o pracę na cały etat pracuje 35,4 godzin tygodniowo, nie zaś 39,8 godzin.**

Wykres 7. Przeciętna liczba dni spędzanych w pracy w typowym tygodniu – po uwzględnieniu dni ustawowo wolnych od pracy oraz dni urlopowych

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Eurostatu oraz Komisji Europejskiej.

(PK, AK)

Relatywnie niski dobrostan społeczno-emocjonalny dzieci w Polsce

11 proc.

dzieci w Polsce mieszkało w przeludnionych domach lub w domach z podstawowymi brakami

59 proc.

15-latków w Polsce nie wierzyło, że może mieć wpływ na swoją inteligencję

71 proc.

15-latków w Polsce nie czuło się zadowolonych ze swojego życia

► **Dobrostan dzieci ma duże znaczenie dla nich samych i dla całego społeczeństwa.** Jak podkreśla OECD, po pierwsze, co jest zupełnie oczywiste, trudności, których doświadczać będąc w niekorzystnej sytuacji, mają dla nich znaczenie. Po drugie, niekorzystne warunki w dzieciństwie mają silny wpływ na mniejsze szanse w dorosłym życiu. Gorszy stan zdrowia czy mniejsze szanse na dobrą edukację odgrywają kluczową rolę w utrwalaniu ubóstwa i wykluczenia społecznego⁸. Ze względu na ważkość tematu, OECD wypracowało miary dobrostanu dzieci, podzielone na 4 kategorie: sytuacja materialna, zdrowie, wyniki edukacyjne oraz dobrostan społeczno-emocjonalny⁹.

► **Na tle krajów OECD sytuacja materialna, zdrowie i wyniki edukacyjne dzieci w Polsce są relatywnie dobre.** Wartości większości wskaźników w ramach tych trzech kategorii są dla Polski zbliżone do średnich wartości w krajach OECD. W ramach sytuacji materialnej jedynym wskaźnikiem, który jest znacznie poniżej średniej OECD, są niewystarczające warunki mieszkaniowe. Zatem ogólna sytuacja materialna gospodarstw domowych z dziećmi w Polsce nie jest relatywnie zła. Natomiast wciąż (w 2019 r.) 11 proc. dzieci mieszkało w przeludnionych mieszkaniach, w domach z przeciekającym dachem, bez wanny/prysznicza/toalety albo w zbyt ciemnym mieszkaniu – w krajach OECD było to średnio 5 proc. dzieci. Z kolei wyniki edukacyjne dzieci w Polsce w niektórych wymiarach nawet znacznie przewyższają średnią OECD – dotyczy to odsetka 10-latków osiągających bardzo dobre wyniki w czytaniu oraz odsetka 15-latków osiągających bardzo dobre wyniki w czytaniu i matematyce/naukach ścisłych.

⁸ Clarke, C., Thévenon, O. (2022), *Starting unequal: How's life for disadvantaged children?*, OECD Papers on Well-being and Inequalities, No. 06, OECD Publishing, <https://doi.org/10.1787/a0ec330c-en> [dostęp: 02.08.2022].

⁹ OECD (2021), *Measuring What Matters for Child Well-Being and Policies*, OECD Publishing, <https://dx.doi.org/10.1787/e82fded1-en> [dostęp: 02.08.2022].

Tabela 1. Wskaźniki dobrostanu dzieci – Polska na tle średniej OECD

Kategoria: sytuacja materialna
Dzieci doświadczające niedoboru żywności
Dzieci doświadczające niewystarczających warunków mieszkaniowych
Dzieci, które nie mają w domu połączenia z internetem
Dzieci doświadczające innych niedoborów materialnych
Kategoria: zdrowie
Wskaźnik śmiertelności niemowląt
Dzieci z nadwagą lub otyłością
Dzieci wystarczająco aktywne fizycznie (wg zaleceń WHO)
Dzieci o dostatecznym lub słabym zdrowiu (samoocena)
Dzieci z problemami zdrowotnymi powodującymi ograniczenia w aktywności
Kategoria: wyniki edukacyjne
Dzieci w wieku 10 lat osiągające bardzo dobre wyniki w czytaniu
Dzieci w wieku 10 lat osiągające bardzo dobre wyniki w matematyce i/lub naukach ścisłych
Dzieci w wieku 15 lat osiągające bardzo dobre wyniki w czytaniu, matematyce i/lub naukach ścisłych
Dzieci, które planują ukończenie studiów wyższych
Młodzież nieucząca się, niepracująca ani nieszkoląca się (NEET)
Kategoria: dobrostan społeczno-emocjonalny
Dzieci, które czują duże wsparcie ze strony rodziny
Dzieci, które wyrażają poczucie własnej skuteczności
Dzieci, które wyrażają nastawienie na możliwość rozwoju
Dzieci, które odczuwają wiele subiektywnych dolegliwości zdrowotnych
Dzieci, które wierzą, że ich życie ma sens i cel
Dzieci, które odczuwają zadowolenie ze swojego życia jako całości

■ Wskaźnik dla Polski znacznie powyżej średniej dla krajów OECD

■ Wskaźnik dla Polski zbliżony do średniej dla krajów OECD

■ Wskaźnik dla Polski znacznie poniżej średniej dla krajów OECD

Uwaga: dla wskaźników, dla których niższe wartości oznaczają wyższy dobrobyt, skala jest odwrotna – tzn. np. niższa śmiertelność niemowląt oznacza wyższą wartość wskaźnika dobrostanu. Jako znacznie powyżej/poniżej średniej uznawane są wartości, które są wyższe/niższe niż średnia o więcej niż połowę odchylenia standardowego. Wskaźniki są policzone na podstawie najnowszych dostępnych danych, jednak w większości są to dane sprzed co najmniej dwóch lat.

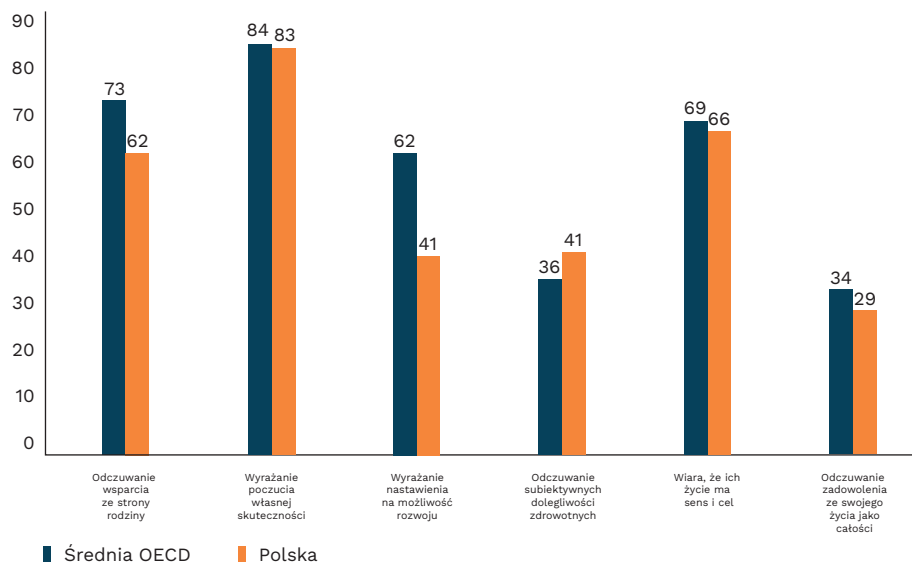
Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych OECD¹⁰.

► **Relatywnie niski jest społeczno-emocjonalny dobrostan dzieci w Polsce.** Wśród wskaźników z tej kategorii największa różnica pomiędzy Polską a średnią dla krajów OECD dotyczy nastawienia na możliwość rozwoju. Miara ta jest stworzona w sposób pośredni, na podstawie pytania zadawanego 15-latkom o to, czy zgadzają się ze stwierdzeniem, że poziom inteligencji jest czymś, na co nie mogą mieć wpływu. W krajach OECD średnio 62 proc. dzieci uznało, że może mieć wpływ na poziom swojego intelektu, w Polsce było to 41 proc. Wyraźna różnica dotyczy także wsparcia ze strony rodziny – w Polsce odczuwało je 62 proc. dzieci, w krajach OECD było to średnio 73 proc. dzieci. Symptomatyczne wydają się też wartości wskaźnika dotyczącego odczuwania przez dzieci zadowolenia z życia jako całości. Co prawda, różnica między Polską a średnią OECD nie jest bardzo duża (5 pkt. proc.), ale jej wartość bezwzględna może już niepokoić – jedynie co trzeci 15-latek uznał, że odczuwa zadowolenie ze swojego życia. Jednak najnowsze dostępne dane do tych wskaźników pochodzą z 2018 r., a więc jeszcze sprzed pandemii. Niestety, inne analizy wskazują, że doświadczenie pandemii mogło mieć dalszy negatywny wpływ na kondycję psychiczną dzieci i młodzieży¹¹.

¹⁰ <https://www.oecd.org/els/family/child-well-being/data/dashboard/> [dostęp: 02.08.2022].

¹¹ OECD (2021), *COVID-19 and Well-being: Life in the Pandemic*, OECD Publishing, <https://dx.doi.org/10.1787/1e1ecb53-en>; <https://www.apa.org/monitor/2022/01/special-childrens-mental-health> [dostęp: 02.08.2022].

Wykres 8. Wskaźniki społeczno-emocjonalnego dobrostanu dzieci (w proc.)

Uwaga: wskaźniki są policzone na podstawie najnowszych dostępnych danych, dla Polski jest to 2018 r. Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych OECD¹².

► **Poprawa stanu psychicznego dzieci i młodzieży powinna być jednym z priorytetów wśród strategii podnoszenia ich ogólnego dobrostanu.** OECD proponuje następujące działania w tym kierunku¹³:

- wzmocnienie roli szkół w dbaniu o dobrostan emocjonalny i społeczny;
- powszechnie dostępna i dostarczana na czas wczesna interwencja wśród dzieci z zaburzeniami psychicznymi;
- zapewnienie płynnego przejścia młodych ludzi do usług zdrowia psychicznego dla dorosłych;
- zapewnienie dzieciom narażonym na trudności możliwości budowania relacji ze wspierającymi dorosłymi i wzorami do naśladowania;
- powszechny dostęp do różnego rodzaju zajęć dodatkowych;
- wzmocnianie bezpieczeństwa dzieci w internecie i budowanie cyfrowej odporności.

(AK)

Autorzy: Katarzyna Dębowska, Sergiej Druchyn, Adam Juszcak, Aneta Kiełczewska, Urszula Kłósiewicz-Górecka, Andrzej Kubisiak, Paula Kukołowicz, Wojciech Nowakowski.

¹² <https://www.oecd.org/els/family/child-well-being/data/dashboard/> [dostęp: 02.08.2022].

¹³ OECD (2021), *COVID-19 and Well-being: Life in the Pandemic*, OECD Publishing, <https://dx.doi.org/10.1787/1e1ecb53-en> [dostęp: 02.08.2022].

Polski Instytut Ekonomiczny

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny *think tank* ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energetyka i klimat, handel zagraniczny, foresight gospodarczy, gospodarka cyfrowa i ekonomia behawioralna. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.

Wydarzenia i dane przedstawione w niniejszej publikacji pochodzą i bazują na źródłach zewnętrznych, stąd nie gwarantujemy ich poprawności. Mogą one być ponadto niekompletne albo skrócone. Wszystkie opinie i prognozy wyrażone w niniejszej publikacji są wyrazem oceny ekspertów PIE w dniu ich publikacji i mogą ulec zmianie bez zapowiedzi. Niniejszy dokument jest jedynie materiałem informacyjnym do użytku odbiorcy.

